

zitáře Parlamentní knihovny, která by nám v Nové budově měla uvolnit cca 3,5 km úložného prostoru pro knihy. Je zjevné, že pro KNM jako jedinou složku NM není proces stěhování ukončen. Po rekonstrukci se do historické budovy vrátí depozitář základní knihovny ze Zbraslavi, rukopisy a staré tisky z Terezína a svůj provoz obnoví v historické badatelně oddělení služeb. Pracovníci KNM budou potom sídlit částečně v Nové budově a částečně v historické budově. (Zatím není na pořadu dne řešit budoucnost provozu detašovaného pracoviště oddělení časopisů v bývalém Místodržitelském letohrádku v Královské oboře a toto místo funguje, jen badatelský den se přesunul na čtvrtek.) Systém provozu KNM po rekonstrukci připravujeme už nyní, neboť v závislosti na něm vzniká poslední projektová verze rekonstrukce, kterou ovlivnilo snížení investice na rekonstrukci o půl miliardy korun. Příмым důsledkem tohoto rozhodnutí je, že nebudou budovány podzemní trezorové depozitáře pod úroveň jednoho z dvorů staré budovy, ale našlo se pro ně náhradní umístění, které je sice kompromisem, nicméně z důvodu programu využít maximum historické budovy pro expozice, není možné jinak.

Je možné považovat nejbližší roky 2012–2015/16/17 (plánován konec rekonstrukce) za přípravnou etapu pro utvoření nové tvářnosti KNM do dalších desetiletí? Myslím, že ano. Změna jistě bude souviset s prostorovými změnami. Ale všechny vykonané i plánované další přesuny vyvolají potřebu nových pracovních schémat a zásad. V elementární rovině se to bude týkat kontroly a ochrany fondu, nové depozitáře by měly splňovat nároky současných depozitářních standardů. Přítomnost konzervační dílny v blízkosti zejména těch nejstarších fondů je zcela zásadní zlom pro KNM, a to míním i v oblasti předávání zkušeností našich excelentních restaurátorek mladým odborníkům v oboru. Zvažujeme proměnu akviziční koncepce sbírek a knihovního fondu v oblasti soudobé literatury, neperiodické a periodické. A přirozeně zůstávají tradiční pilíře exkluzivity KNM, to jsou specifické a unikátní nejstarší naše fondy, jedinečné fondy zámeckých knihoven a sbírkový materiál knižní kultury. Odborné práce spočívající ve zpracování nebo vědecké interpretaci musejí novou etapu působnosti KNM v dalších desetiletích naplnit nově založenou, nerušenou a neohrožovanou stabilitou. To je rys, který by měl určovat základní budoucí směr. Rozvíjet historickou osobitost KNM v nových podmínkách. Součástí tohoto směru je vedle knihovních činností také ambice neopustit zodpovědnost za součást knihovny, jejíž hodnota má významně veřejný rozměr. A to je Muzeum knihy ve Žďáře nad Sázavou. Postupně krystalizuje záměr proměnit zdejší expozici v Muzeum baroka. Záměr logický a podporovaný majitelem zámku i samosprávnými orgány města a kraje. Vedle toho by však nemělo zaniknout ani Muzeum knihy. Hledáme cesty k tomu, abychom ho i ve spolupráci s jinými institucemi vytvořili jinde. Zřejmě bude jinak koncepčně pojaté, předmětem nebude jen knižní kultura, ale bylo by jediné rozumné a efektivní zobrazit expozičně celé písemnictví a možná i další oblasti mediální kultury v českých zemích jako celek. Je to zatím výhled. Ale bez něj není směr. A o ten je nutné ve zmatené a nejisté době usilovat.

Martin Sekera, ředitel KNM

Ukončení kulturních aktivit Knihovny Národního muzea ve Chvalském zámku (Praha 20 – Horní Počernice)

V letech 2008 až 2011 se na základě smlouvy o spolupráci s Městskou částí Praha 20 – Horní Počernice podařilo Knihovně Národního muzea zrealizovat několik zajímavých výstavních projektů ve Chvalském zámku, který se za pomoci evropských dotačních programů stal novým městským kulturním centrem v okrajové části Prahy. V květnu 2008 zde KNM otevřela ve dvou místnostech prvního patra zámku stálou expozici, představující rozsáhlý dar akad. mal. Ludmily Jiřincové (1912–1994), který přešel do sbírek Národního muzea po smrti „první dámy české grafiky“ v roce 1994. Oddělení knižní kultury KNM se pokusilo na základě posledních známých fotografií z roku 1994 zrealizovat co nejvěrnější rekonstrukci pražského ateliéru L. Jiřincové, který měla od roku 1940 v Ostrovní ulici (rozmístění historického nábytku, obrazy, osobní předměty, národopisné sbírky a sbírky historického skla). Místnosti s rekonstruovaným ateliérem předcházela místnost s menší galerií grafik a dvěma vitrínami, ve kterých byly umístěny Jiřincovou ilustrované knihy, osobní a další historické předměty, dokládající i její rozsáhlou sběratelskou vášeň. Díky finančnímu příspěvku Městské části a také získané státní účelové dotaci v průběhu dvou let došlo k citlivému zrestaurování veškerého historického nábytku v expozici. Sponzoři plně uhradili i vytištění pohlednic s málo známými díly L. Jiřincové.

Návštěvník expozice měl možnost spatřit celkově 215 sbírkových předmětů, o které vedle oddělení knižní kultury a základní knihovny KNM pečují národopisné oddělení a oddělení starších českých dějin Historického muzea NM, ale také i entomologické oddělení Přírodovědeckého muzea NM. V průběhu přípravy expozice se podařilo dokonce získat do sbírek řadu cenných dokladů k životu L. Jiřincové (velká kolekce fotografií, magnetofonové nahrávky například rozhovorů L. Jiřincové s Janem Zrzavým).

Vedle stálé expozice vzniklo na Chvalském zámku několik dalších úspěšných výstavních a kulturních projektů, především Dny české knižní kultury, jejichž celkový přehled je uveden dále. Oboustranně výhodnou smlouvu bohužel v září 2011 vypovědělo nové vedení Městské části Praha 20, které má jiné představy o využití zámeckých prostor. Expozice L. Jiřincové byla převezena do depozitáře Národního muzea v Terezíně, kde čeká na svůj další život....

Pavel Muchka